

סקירה כלכלית שבועית

18 באוקטובר 2015

עיקרים

בארץ:

- המיקוד השבועי עסק השבוע בניתוח התפתחות שיעור הרווחיות ורמת הרווחים המצרפית של יבואני המזון והמשקאות בישראל בשנים 2003-2012. תוצאות הניתוח מלמדות על רווחיות גבוהה ואף חריגה, של יבואני המזון בכלל, ושל הגדולים שבהם בפרט. עוד נמצא כי בדומה לממצאים בקרב יצרני המזון, רווחיות זו רשמה גידול חד החל מהמחצית השנייה של העשור הקודם.
- בחודש ספטמבר נרשמה אינפלציה שלילית במדד המחירים לצרכן, זה החודש ה- 13 ברציפות.
- בחודש יולי נרשמו עליות הן במספר משרות השכיר במשק והן בשכר למשרת שכיר. מקורן של העליות במגזר השירותים הציבוריים.
- המשך ההתחזקות של הצריכה הפרטית בישראל ניכרת במדד פדיון רשתות השיווק, אשר רשם בחודש אוגוסט עלייה קלה, המשך לעלייה של החודש הקודם.
- ענף התיירות המשיך בחודש ספטמבר במגמת השיפור שהחלה לאחר סיום מבצע "צוק איתן". עם זאת, בחודשים הקרובים צפויה ירידה על רקע המתיחות הביטחוניות.
- מדד אמון הצרכנים רשם בחודש ספטמבר עלייה. מקור העלייה הינו בעיקר התמונה החיובית הנשקפת משוק העבודה והמשך ההתרחבות בצריכה הפרטית.

בעולם:

- בגוש האירו נרשמה בחודש ספטמבר האטה נוספת בקצב האינפלציה ובחודש זה נמדדה לראשונה מאז הרבעון הראשון של השנה אינפלציה שלילית.
- מדד אמון הצרכנים בגרמניה רשם ירידה חדה נוספת בחודש אוקטובר, בין היתר, על רקע המשבר בחברת פולקסווגן והצמיחה החלשה בשווקים המתעוררים.
- בארה"ב נרשמה בחודש ספטמבר אינפלציה שלילית במדד המחירים ליצרן, זה חודש שמיני ברציפות. מגמת הירידה בקצב האינפלציה במדד המחירים לצרכן נמשכה גם בחודש ספטמבר, כאשר אינפלציה אפסית נרשמה בחודש זה.
- ביפן נרשמה בחודש ספטמבר אינפלציה שלילית במדד המחירים ליצרן, זה חודש שישי ברציפות. הירידה של חודש זה הינה החדה ביותר שנרשמה מאז סוף שנת 2009, והתרחשה על רקע המשך הירידות במחירי הנפט בעולם ובמחירי החשמל.
- גם במדד המחירים ליצרן בסין נרשמה בחודש ספטמבר אינפלציה שלילית, המיוחסת בעיקר להמשך ההיחלשות בביקושים המקומיים במדינה.

סקירה כלכלית שבועית

18 באוקטובר 2015

- גם במדד המחירים לצרכן בסין נרשם איתות מאכזב כאשר קצב האינפלציה האט בחודש ספטמבר מעבר לציפיות, אם כי זה מוסיף להיות חיובי.
- נתוני הצמיחה של סינגפור לרבעון השלישי של השנה מצביעים על צמיחה מזערית ביחס לרבעון הקודם, שבזכותה נמנעה המדינה מכניסה למיתון (אחרי שברבעון הקודם נרשמה צמיחה שלילית).

סקירה כלכלית שבועית

18 באוקטובר 2015

תוכן עניינים

4	המיקוד השבועי – ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012
12	בארץ
12	מדד המחירים לצרכן
13	שוק העבודה
14	פעילות ריאלית
15	תיירות
15	הלכי רוח
16	בעולם
16	אירופה
16	ארה"ב
17	אסיה

להלן פירוט המדדים שפורסמו בשבוע האחרון. שיעורי השינוי המוצגים בסקירה זו הם בניכוי עונתיות; שיעורי השינוי החודשיים הם לעומת חודש קודם; חישוב שיעורי השינויים הרבעוניים מתייחס לחודשים הזמינים ברבעון¹; ושיעור השינוי ב- 12 החודשים האחרונים מתבסס על נתונים מקוריים.

¹ לדוגמה, אם קיימים נתונים לחודשים יולי ואוגוסט 2015 בלבד נחשב את שיעור השינוי של ממוצע חודשים אלו לעומת ממוצע החודשים ברבעון השני של 2015.

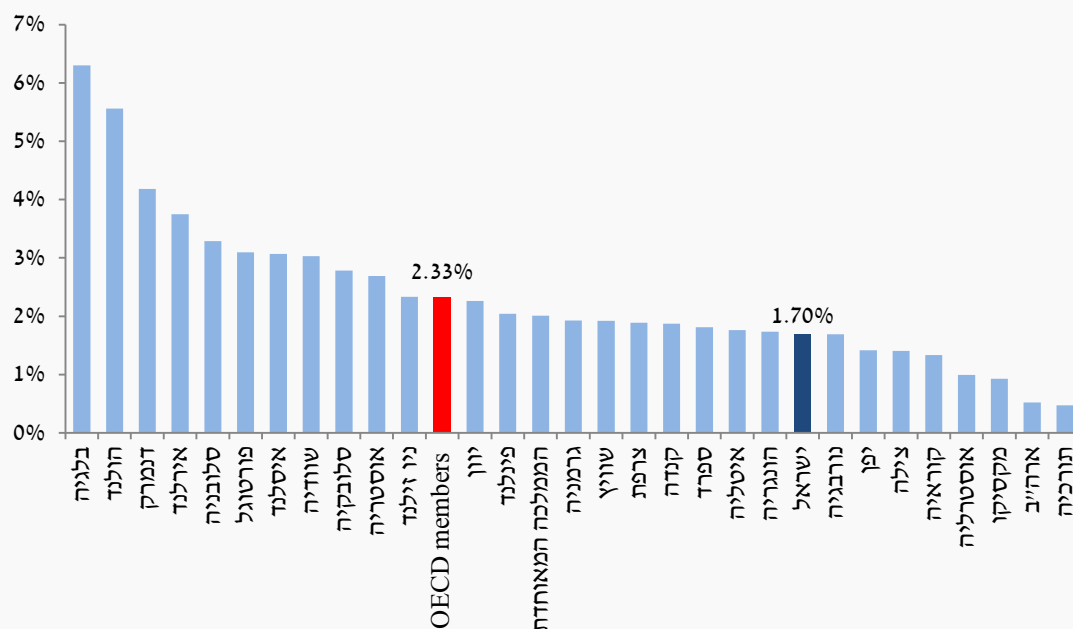
המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואי המזון בשנים 2012-2003

בין השנים 2012-2004 נרשמה עליה חדה בשיעור מצטבר של 36 אחוזים במדד מחירי המזון, גבוה משמעותית משיעור עליית מדד המחירים לצרכן באותה תקופה (21 אחוזים). בסקירה קודמת שערכנו² בה ניתחנו את התפתחות רווחיות יצרני המזון בישראל, נמצא כי בשנים 2010-2005 חל גידול חד ברווחיות וברוחי חברות המזון. חרף ירידה ברווחיות החברות בשנים 2011-2012, עדיין גבוה משמעותית שיעור הרווחיות בשנים אלו בהשוואה למחצית הראשונה של העשור הקודם. עוד נמצא כי הגידול החד ברווחיות החברות חל במקביל לעליה משמעותית ברמת הריכוזיות בענף יצרני המזון. יש בממצאים אלו כדי לחזק את ההערכה³ לפיה העלייה החדה במחירי המזון אינה מוסברת בהתייקרות גורמי היצור.

אחד האמצעים להגברת התחרותיות בענף המזון הינה חשיפת המשק ליבוא. יבוא המזון לישראל, כאחוז מהתמ"ג, עמד בשנת 2012 על 1.7 אחוזים, בשליש התחתון של התפלגות פרמטר זה בין מדינות ה-OECD (ראה תרשים ש1). אמנם, בהשוואה לשנת 2003 נרשמה עליה של 66 אחוזים במשקל יבוא המזון לישראל כאחוז מהתמ"ג, גבוה משיעור עליית היחס הממוצע במדינות ה-OECD, אולם גידול זה הביא לעליה של מקום אחד בלבד בדרוג ישראל בהשוואה זו. כשיעור מסך צריכת המזון עמד משקל יבוא המזון בישראל בשנת 2012 על 18 אחוזים.

תרשים ש1 – יבוא המזון כאחוז מהתמ"ג - 2012

מקור: OECD; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

² במסגרת הסקירה הכלכלית השבועית, 2 באוגוסט 2015.
³ כפי שמצוין בין היתר בדו"ח בנק ישראל לשנת 2014 (פרק א', עמוד 24).

המיקוד השבועי

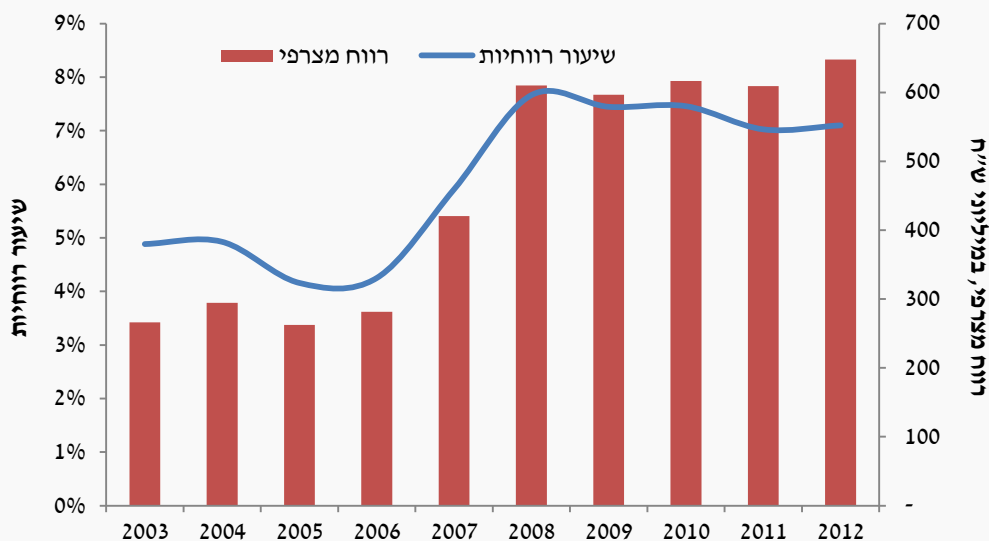
ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012

בעבודה זו נותחה התפתחות שיעור הרווחיות ורמת הרווחים המצרפית של יבואני המזון⁴ והמשקאות (להלן "יבואני המזון") בשנים 2003-2012. שיעור הרווחיות חושב כיחס בין הרווח לפני מס, לאחר "החזרת" משכורת המנהלים (שהינם בעלי מניות) לחברה, לבין מחזור המכירות.

הניתוח התבסס על מאגרי המידע של רשות המסים, הכוללים בין היתר מספר משתנים מרכזיים מהדוחות הכספיים המוגשים ע"י החברות במשק לרשות המסים, דיווחי השכר של המעסיקים ונתוני היצוא⁵. בהקשר זה יש לציין כי אחד המאפיינים הבולטים של יבואני המזון, בכלל זה הגדולים שבהם, הינו השיעור הגבוה של חברות פרטיות. כך, בין עשר יבואני המזון הגדולים (כולל מי שהינם גם יצרנים) רק שתי חברות הינן ציבוריות⁶.

ניתוח הממצאים מלמד על רווחיות גבוהה ואף חריגה, של יבואני המזון בכלל, ושל הגדולים שבהם בפרט. בדומה לממצאים בקרב יצרני המזון, רווחיות זו רשמה גידול חד החל מהמחצית השנייה של העשור הקודם.

תרשים 2 – שיעור הרווחיות והרווח המצרפי – יבואני המזון

מקור: ש"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

⁴ בניתוח זה נכלל גם רכיב היבוא של מוצרים מוגמרים ע"י מספר יצרני מזון גדולים. יחוס החלק במכירות הנובע מיבוא נעשה על בסיס דוחות החברות לרשות המסים.

⁵ על מנת לנטרל את המכירות לייצוא (ע"י יצרנים שהינם גם יבואנים) בחישוב מדד הריכוזיות בענף.

⁶ החיסיון החל על נתוני החברות הפרטיות מחייב אותנו לנקוט משנה זהירות בפרסום ממצאים העלולים להפר חיסיון זה. בכלל זה לא ניתן לציין את שמות עשרת היבואנים הגדולים, ואו להתייחס לניתוח ענפי שיש בו כדי לחשוף נתוני חברה מסוימת.

המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012

הממצאים לעיל מצביעים על עליה חדה ברווחיות יבואני המזון בשנים 2007-2008. גידול זה עשוי להיות מוסבר במידה לא מבוטלת מהייסוף החד של השקל בשנתיים אלו. דהיינו, הירידה במחירי המוצרים המיובאים במונחים שקליים, כתוצאה מהייסוף, לא תורגמה ע"י היבואנים להפחתת מחירים (לא רק זאת, אלא שבשנת 2008 נרשמה העלייה החדה ביותר במחירי המזון, 11.5 אחוזים, הרבה מעבר לעליית המדד הכללי). יש לציין כי קיימת ספרות נרחבת העוסקת במידת קיומה של תמסורת מלאה בין שע"ח לבין המחיר המקומי של מוצרי יבוא. אחד המקיפים שבהם נערך ע"י Campa & Goldberg (2002)⁷, במסגרתו נאמדה התמסורת בין שע"ח למחירי היבוא במדינות ה-OECD. נמצא כי בממוצע עמד שיעור התמסורת על 61 אחוזים בטווח הקצר (רבעון) ו-77 אחוזים בטווח הארוך. עם זאת, נמצאה שונות בין המדינות, כאשר שיעורי תמסורת נמוכים משמעותית נמצאו בארה"ב (26 ו-41 אחוזים, בהתאמה). במדינות אירופאיות קטנות נמצאו שיעורים גבוהים מהממוצע, אולם לא נמצא קשר מובהק בין גודל המדינה לתמסורת. ככל הידוע לא נערך מחקר דומה לגבי ישראל. עם זאת יש לציין כי שע"ח כשלעצמו אינו יכול להוות את ההסבר היחידי לשינוי ברווחיות היבואנים. שכן, כפי שניתן לראות מהתרשים, בשנים 2008-2012 נע שיעור רווחיות זה בטווח צר יחסית, בין 7.1-7.7 אחוזים, זאת על אף תנודתיות גבוהה של שע"ח באותן שנים.

הגידול ברווחיות יבואני המזון, כמו גם הערכים האבסולוטיים של רווחיות זו, בולטים עוד יותר כאשר מצמצמים את הניתוח לעשרת יבואני המזון הגדולים. ממצאים אלו מוצגים בתרשים ש⁸.

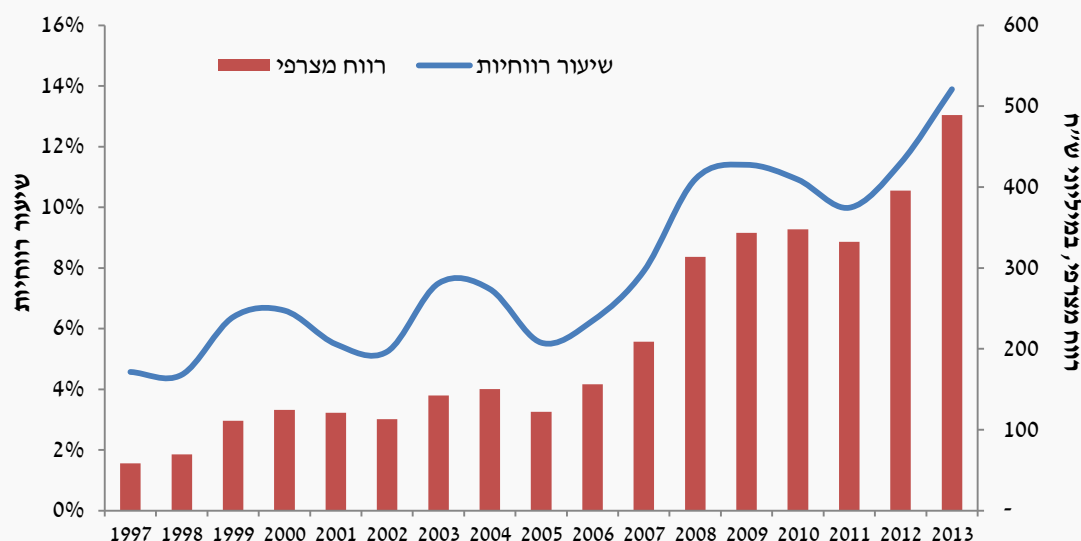
⁷ Campa J., Goldberg L. (2002): "Exchange rate pass-through into import prices: a macro or micro phenomenon?", NBER, working paper 8934.

⁸ יצוין כי הניתוח המתייחס לכלל יבואני המזון מצומצם לטווח שנים צר יותר מזה המוצג בתרשים ש3, זאת בשל היעדר נתונים ממוכנים לשנים "ישנות" יותר (הנתונים לגבי עשר יבואני המזון הגדולים "נשלפו" באופן ידני מתוך מאגרי המידע של רשות המסים. מאחר ולגבי חברות אלו תוקצרו כבר הדוחות לשנת 2013, נכללה גם שנה זו בניתוח זה).

המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2012-2003

תרשים 3 – שיעור הרווחיות והרווח המצרפי – עשרת יבואני המזון הגדולים

מקור: שעי"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

אחד הממצאים הבולטים בהשוואת התפתחות הרווחיות של עשרת היבואנים הגדולים לזה של כלל היבואנים הינה העובדה לפיה בעוד בקרב כלל היבואנים הגיעה הרווחיות לשיאה בשנת 2008, ומאז נעה סביב שיעור שבין 7.0-7.5 אחוזים, הרי שבקרב היבואנים הגדולים נרשם גידול מחודש, ובשיעור חד, בשיעור הרווחיות בשנים 2012-2013. זאת לאחר ירידה מסוימת בשנים 2010-2011 (ניתן להניח כי הירידה בשנת 2011 מיוחסת לפחות בחלקה למחאה החברתית). סך הרווח המצרפי של עשרת היבואנים הגדולים הגיע בשנת 2013 לסך של כחצי מיליארד ש"ח, גידול ריאלי של 230 אחוזים בהשוואה לשנת 2005. באותה תקופה עלה המחזור המצרפי של אותן חברות בשיעור ריאלי של 31 אחוזים.

כפי שצוין, מאחר וחלק הארי של יבואני המזון הגדולים (ובכלל) הינן חברות פרטיות קיים קושי להציג ממצאים בולטים העולים מניתוח ממוקד יותר של חברות אלו. עם זאת ניתן לציין כי קיימת שונות גבוהה בין שיעורי הרווחיות של חברות אלו. כך, בשנת 2013 נע שיעור הרווחיות של עשר החברות הגדולות בין 2.0 אחוזים בלבד לבין 40 אחוזים⁹. יצוין עוד כי שתי חברות "קיצוניות" אלו פועלות בשני ענפים שונים לחלוטין, כאשר הרווחית שביניהן הינה ה"נציגה" היחידה של אותו ענף בצמרת יבואני המזון (ההסבר המרכזי לכך היא היותה יבואנית בלעדית של מספר רחב של מותגים מובילים). בקרב 6 מהחברות הגדולות נע שיעור הרווחיות בשנת 2013 בין 13-20 אחוזים.

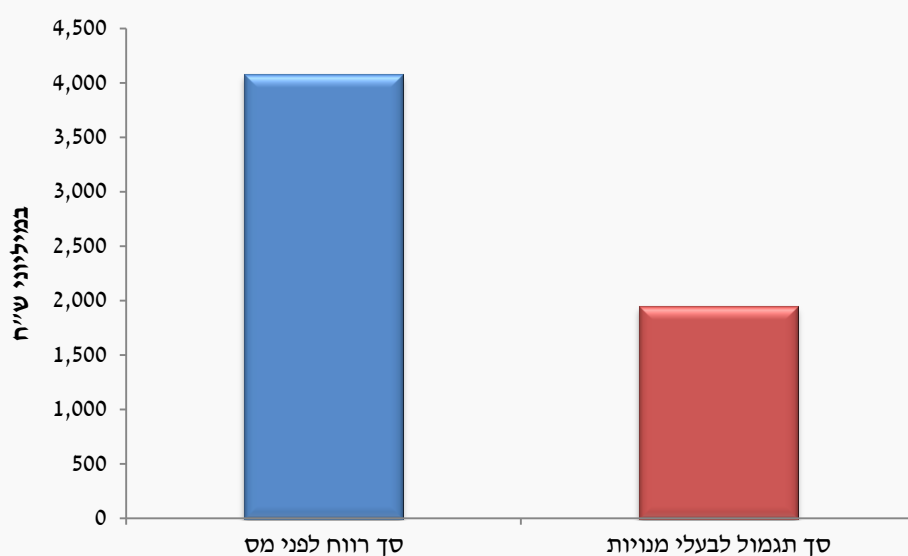
⁹ לגבי שתי חברות אלו לא מדובר בשיעור רווחיות חריג בשנים האחרונות

המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012

העובדה שיבואני המזון רובם ככולם הינם חברות פרטיות מביאה לכך שרווחים גבוהים אלו מתרכזים במספר מצומצם של בעלי מניות. כך, בין השנים 1997-2013 סך התגמולים לבעלי המניות (שכר ודיבידנד שחולק) בקרב עשרת היבואנים הגדולים הסתכם ב-1.95 מיליארד ש"ח, במחירי 2013. סכום זה מהווה כ-48 אחוזים מסך הרווח (לפני מס) המצרפי של חברות אלו באותה התקופה¹⁰.

תרשים 4 – הרווח המצרפי והתגמול לבעלי המניות – עשרת יבואני המזון הגדולים 2013-1997, במחירי 2013

מקור: שעי"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

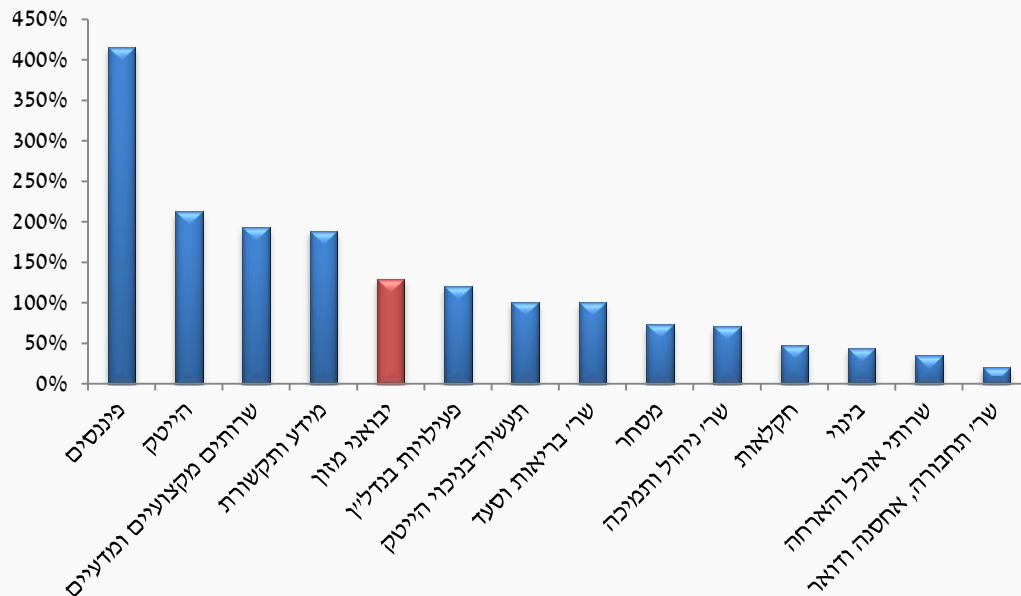
אינדיקציה נוספת על רמת הרווחים הגבוהה של יבואני המזון הגדולים, לא רק במונחים אבסולוטיים אלא גם בהשוואה לענפי המשק האחרים, מתקבלת מניתוח ההרכב הענפי של המאון העליון מקרב בעלי החברות, העצמאים והשכירים החייבים בדיווח מלא¹¹ לרשויות המס. בתרשים 5 מוצג היחס בין השכחות של כל אחד מענפי המשק במאון העליון (של בעלי החברות ויתר החייבים בדיווח) לעומת משקלו היחסי של הענף בסה"כ האוכלוסייה.

¹⁰ יש לציין כי גם בניכוי שתי החברות הציבוריות מתחשיב זה מתקבלים סכומים דומים. כמו-כן יצוין כי לגבי יבואנים שהינם גם יצרנים, נלקח הדיבידנד בהתאם ליחס בין סך המכירות שמקורם ביבוא לבין סך מכירות החברה.
¹¹ הכוונה בעיקר למי שמשכורתם עולה על 638 אלפי ש"ח (בשנת 2012).

המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2012-2003

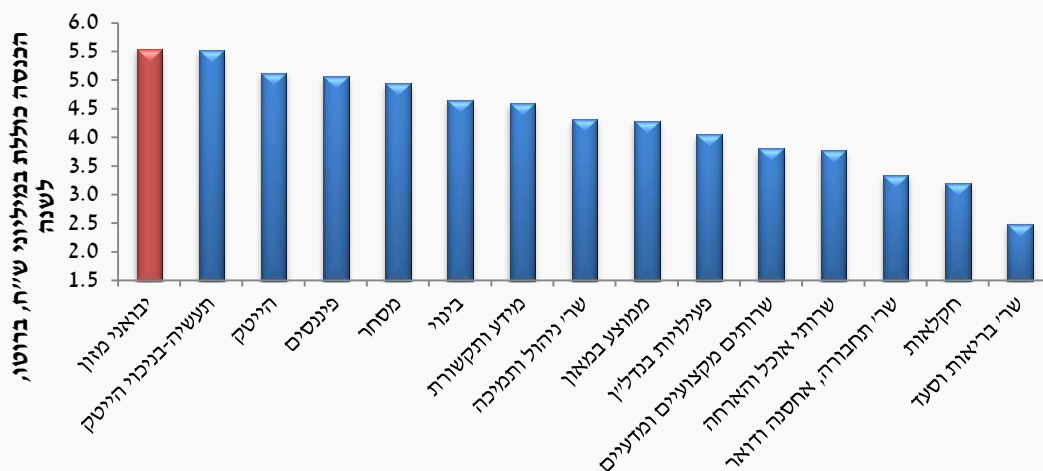
תרשים 5 – ההרכב הענפי של המאון העליון של בעלי החברות ויתר החייבים בדיווח היחס בין שכיחות הענף במאון לשכיחותו בסך האוכלוסייה

מקור: שע"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

מהתרשים עולה כי ה"ייצוג" של יבואני המזון במאון העליון של בעלי ההכנסות גבוה מחלקו היחסי של הענף בסך האוכלוסייה (ב-30 אחוזים), כאשר לפניו מדורגים ענפים המאופיינים בהון אנושי גבוה. בנוסף, כאשר בוחנים את ההכנסה הממוצעת במאון העליון לפי ענף נמצא כי רמות ההכנסה הגבוהות ביותר הינם בקרב יבואני המזון (ראה תרשים 6).

תרשים 6 – הכנסה כוללת במאון העליון לפי ענף – בעלי חברות ויתר החייבים בדיווח – 2012

מקור: שע"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

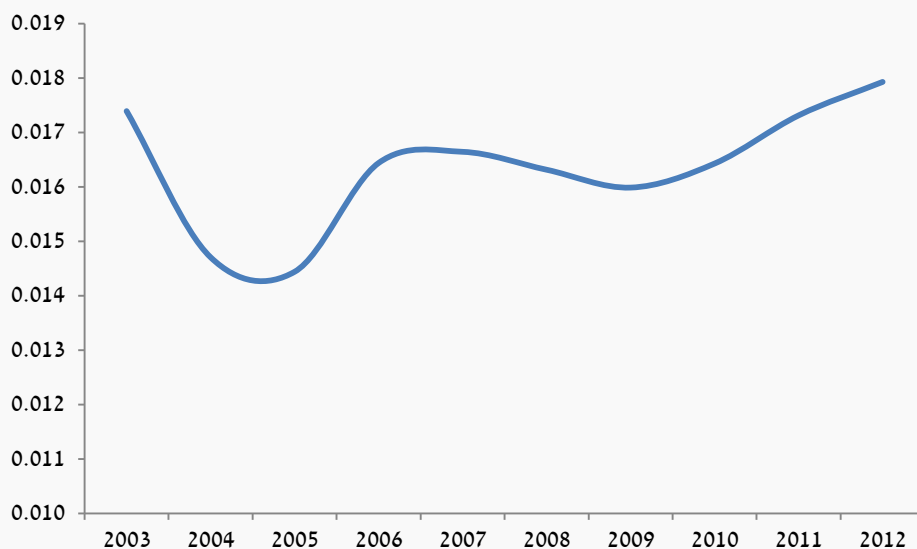
המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012

סך העובדים המועסקים אצל יבואני המזון עמד בשנת 2013 על כ-20 אלף עובדים¹². שכרם החודשי הממוצע עמד על 9.2 אלפי ₪, ברוטו לחודש. בין השנים 2003-2013 עלה שכרם בשיעור ריאלי ממוצע של 6.0 אחוזים בלבד, נמוך אף משיעור עליית השכר הריאלי הממוצע במשק באותה תקופה (7.6 אחוזים), זאת כאשר רווחי כלל יבואני המזון הכפילו את עצמם, במונחים ריאליים, באותה תקופה.

בניגוד לממצאים שעלו בניתוח הרווחיות בקרב יצרני המזון, לפיהם הגידול ברווחיות נרשם במקביל לגידול משמעותי בריכוזיות הענפית (בהתבסס על מדד הרפינדל¹³), בניתוח דומה שנערך בקרב יבואני המזון נמצא כי אמנם חלה עליה במדד זה בשנים 2005-2008 (בהן עלתה רווחיות היבואנים בשיעור חד), אלא ששיעור הגידול מתון משמעותית מזה שנרשם בקרב יצרני המזון (12 לעומת 35 אחוזים, בהתאמה). בנוסף, בשנים 2009-2012 הוסיף מדד ריכוזיות הענף לעלות, בעוד שיעור הרווחיות לא השתנה משמעותית.

תרשים ש-7-מדד הרפינדל לריכוזיות - יבואני המזון

מקור: שעי"מ; עיבודי אגף הכלכלן הראשי

אחד ההסברים האפשריים למתאם הנמוך יותר בין מדד הריכוזיות לבין הרווחיות בקרב יבואני המזון לזו שנמצאה בקרב יצרני המזון הינו המשקל הנמוך של היבוא המקביל בסך יבוא המזון.¹⁴ לפיכך, שינויים ברמת הריכוזיות של כלל יבואני המזון יש בהם פחות כדי להשפיע על הרווחיות של יבואן בלעדי של מותג מסוים, בפרט ככל שמדובר במותגים מובילים.

¹² בניכוי החלק היחסי המועסק בייצור, בקרב חברות שהינן גם יצרניות.

¹³ Herfindahl-Hirschman Index-HHI

¹⁴ "בחינת רמת התחרותיות והמחירים בתחום מוצרי המזון והצריכה", דוח חברת "מוניטור" ל"וועדה קדמי", יולי 2012.

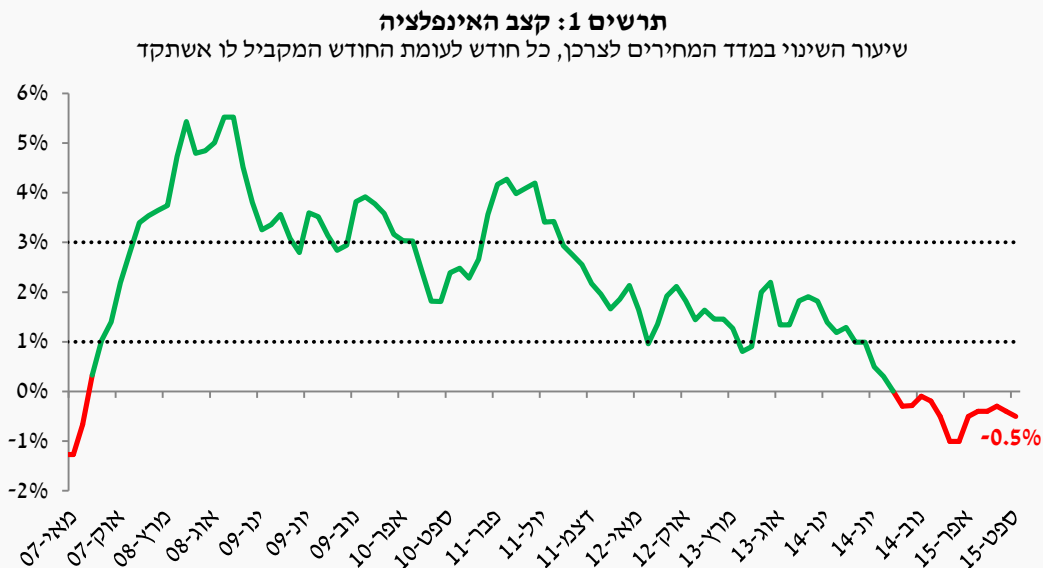
המיקוד השבועי

ניתוח רווחיות יבואני המזון בשנים 2003-2012

הממצאים העולים מעבודה זו מצביעים על החשיבות הגדולה בישומה של "רפורמת הקורנפלקס", שבמסגרתה תתאפשר פתיחה מאסיבית של המשק ליבוא מקביל של מוצרי מזון יבש (מרבית היבואנים הנמנים על צמרת יבואני המזון נכללים בקטגוריה זו).

מדד המחירים לצרכן

- מדד המחירים לצרכן ירד בחודש ספטמבר (ביחס לחודש אוגוסט) ב-0.4 אחוז, וזאת בעיקר בשל ירידות במחירי התחבורה והתקשורת ובמחירי החינוך, התרבות והבידור¹⁵. הירידות ברכיבים אלו קוּוּזוּ במידה חלקית על ידי העלייה המתמשכת במחירי הפירות והירקות, אשר הגיעה לשיאה בספטמבר עם עלייה חודשית של 7.6 אחוזים (בתוך כך, 21 אחוזי עלייה נרשמו במחירי הירקות הטריים). עם זאת, העלייה החדה במחירי הפירות והירקות בחודש ספטמבר התרחשה ככל הנראה בשל גורמים חד פעמיים¹⁶ ואינה צפויה להימשך בקצב הנוכחי.
- ב-12 החודשים המסתיימים בחודש ספטמבר, קצב האינפלציה (השינוי במדד ב-12 חודשים) נותר שלילי וירד לקצב של -0.5 אחוז (ראה תרשים 1). קצב האינפלציה ממשיך להיות נמוך משמעותית מהגבול התחתון של יעד האינפלציה של בנק ישראל ונמצא מחוץ לטווח היעד מאז חודש יוני אשתקד.

מקור: למ"ס.

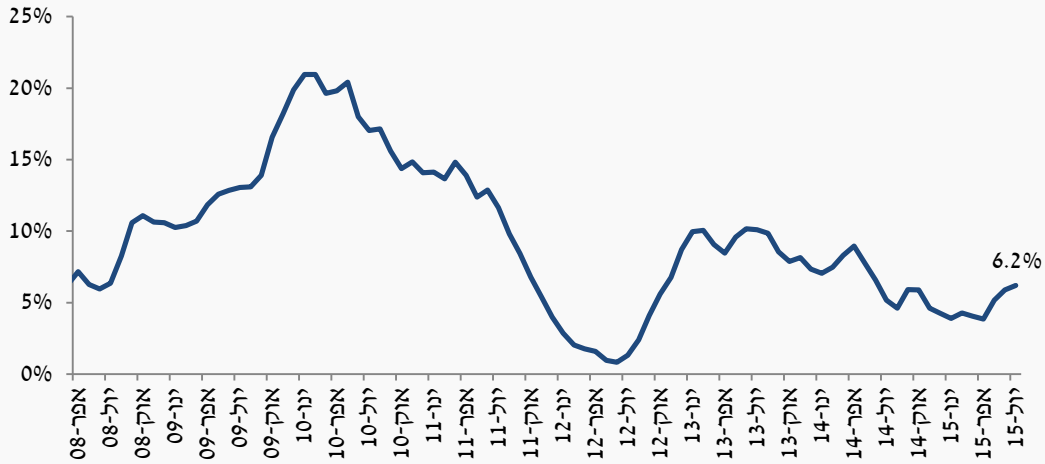
- קצב האינפלציה של מדד מחירי הדירות (אשר לא נכלל במדד המחירים לצרכן) רשם האצה נוספת בחודש ספטמבר ועלה ל-6.2 אחוזים (לעומת החודש המקביל אשתקד, ראה תרשים 2), הקצב המהיר ביותר מאז סוף שנת 2014.

¹⁵ בין היתר, על רקע ביטול אגרת הטלוויזיה שנכנס לתוקף בחודש ספטמבר.

¹⁶ בחודש ספטמבר נרשם מחסור משמעותי בהיצע פירות וירקות טריים אשר נבע מקשיים בקטיף ובמכירה אליהם נקלעו החקלאים המקומיים, בשל מיעוט ימי עבודה וצפיפות החגים החודש זה כמו גם תנאי מזג האוויר ששררו בחודשים הקודמים.

בארץ

תרשים 2: קצב האינפלציה במדד מחירי הדירות
שיעור השינוי במדד מחירי הדירות, כל חודש לעומת החודש המקביל לו אשתקד

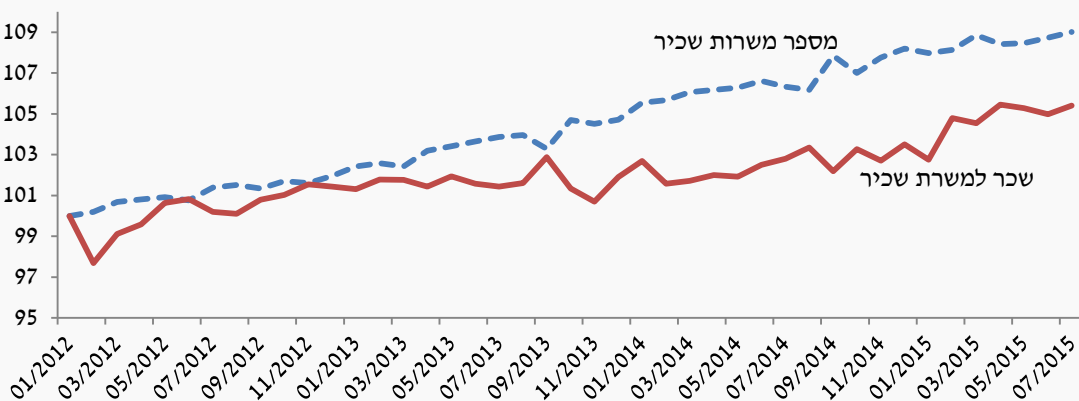

מקור: למ"ס.

שוק העבודה

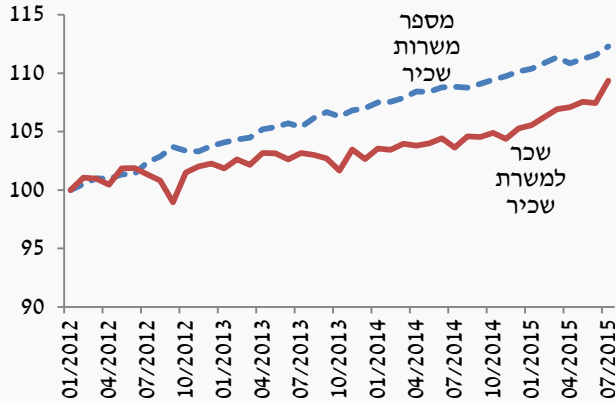
- בחודש יולי נרשמה עלייה ריאלית בשכר למשרת שכיר של 0.4 אחוז ביחס לחודש הקודם, אשר באה לידי ביטוי בגידול בשכר בשירותים הציבוריים לעומת ירידה בשכר במגזר העסקי (ראה תרשים 3). העלייה בשכר למשרת שכיר הביאה לסופם חודשיים של ירידות.
- גם במספר משרות השכיר נרשמה בחודש יולי עלייה (של 0.3 אחוז) וזה הסתכם בכ- 3.54 מיליוני משרות. מקורה של העלייה בגידול של 0.7 אחוז במספר משרות השכיר בשירותים הציבוריים, בשילוב עם קיפאון במספר משרות השכיר במגזר העסקי.

תרשים 3א: השינויים במספר משרות השכיר ובשכר למשרת שכיר
מדד ינואר 2012=100

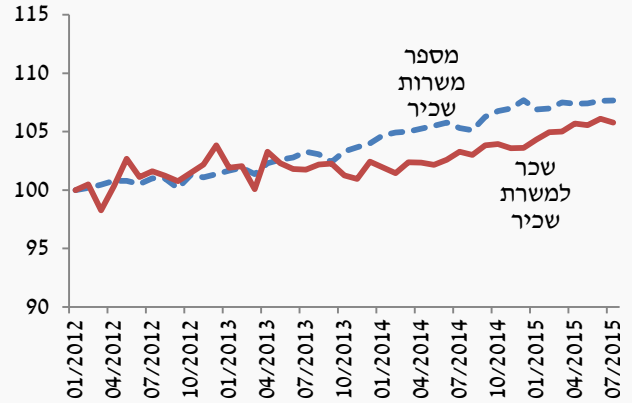

בארץ

תרשים 3: השינויים במספר משרות השכיר ובשכר למשרת שכיר בשירותים הציבוריים
מדד ינואר 2012=100

תרשים 3ב: השינויים במספר משרות השכיר ובשכר למשרת שכיר במגזר העסקי
מדד ינואר 2012=100

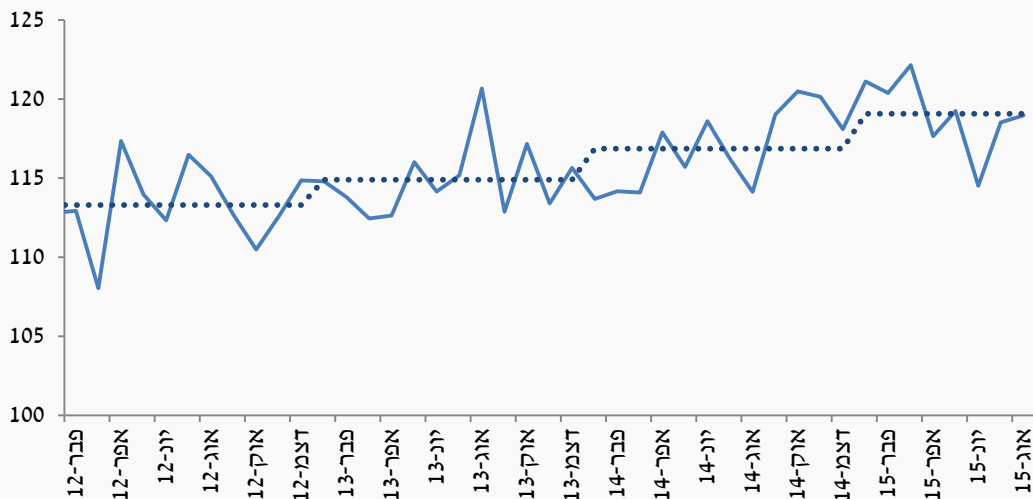

מקור: בנק ישראל; השינוי בשכר הינו ריאלי; מבוסס על נתונים חודשיים מנוכחי עונתיות.

פעילות ריאלית

- במדד פדיון רשתות השיווק נרשמה בחודש אוגוסט עלייה קלה של 0.4 אחוז, המשך לעלייה שנרשמה בחודש הקודם. עד כה ממוצע המדד ב- 2015 גבוה ב- 1.9 אחוזים מממוצע המדד בשנת 2014, קצב עלייה מהיר במעט בהשוואה לשנים קודמות (ראה תרשים 4).

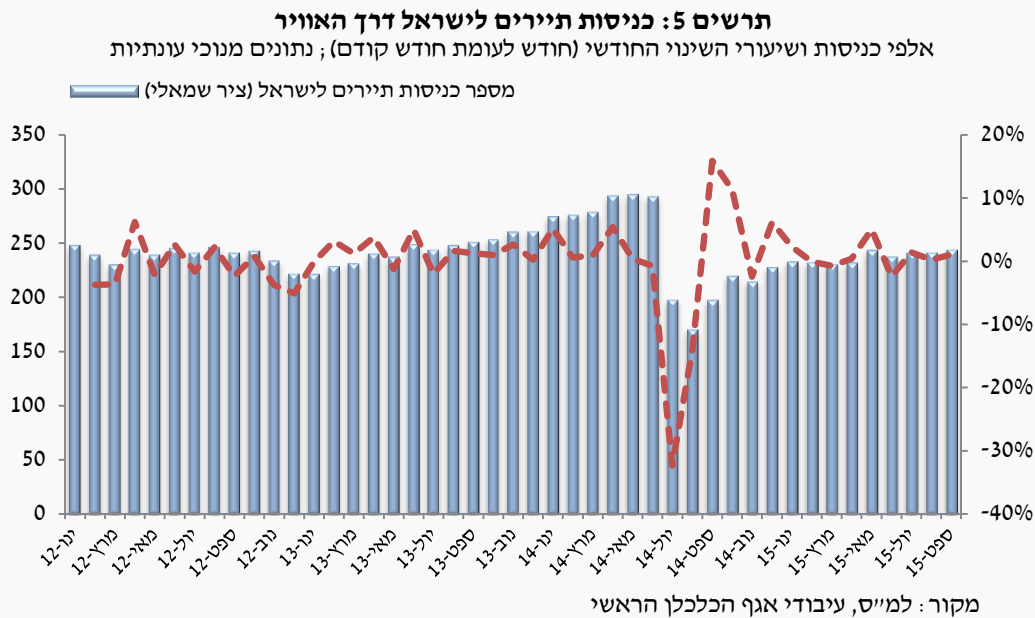
תרשים 4: מדד פדיון רשתות השיווק
נתונים חודשיים (קו מלא) וממוצע שנתי (קו מקווקו), ממוצע 2008 = 100

מקור: למ"ס.

תיירות

- בחדש ספטמבר נרשמו כ- 225 אלפי כניסות של תיירים לישראל, עלייה של 1.0 אחוז לעומת חודש אוגוסט¹⁷, והמשך למגמת ההתאוששות של ענף התיירות בישראל. בתוך כך, מספר כניסות התיירים לישראל שנרשם בחודש ספטמבר (במונחים מנוכי עונתיות) הינו היקף שיא מאז השפל שנרשם בחודשים יולי-אוגוסט 2014, במהלך מבצע "צוק איתן" (ראה תרשים 5). סביר להניח כי על רקע המתרחשות הביטחוניות תירשם ירידה בהיקף כניסות התיירים בחודשים הקרובים.

הלכי רוח

- מדד אמון הצרכנים של בנק הפועלים לחודש ספטמבר עלה ב- 1.4 נקודות לרמה של 131.5. בתוך כך, נרשמה עלייה במדד השוטף ואילו במדד הציפיות נרשמה בחודש ספטמבר ירידה קלה (של 0.1 נקודה). מקור העלייה במדד הכולל הינו בעיקר התמונה החיובית הנשקפת משוק העבודה (האבטלה יציבה ברמה נמוכה, שיעור ההשתתפות מצוי ברמת שיא ומספר המועסקים מצוי במגמת עלייה מתמשכת), וההתרחבות המתמשכת של הצריכה הפרטית (בתמיכת הריבית הנמוכה, ירידת מחירי האנרגיה בעולם, וכאמור התמונה החיובית בשוק העבודה).

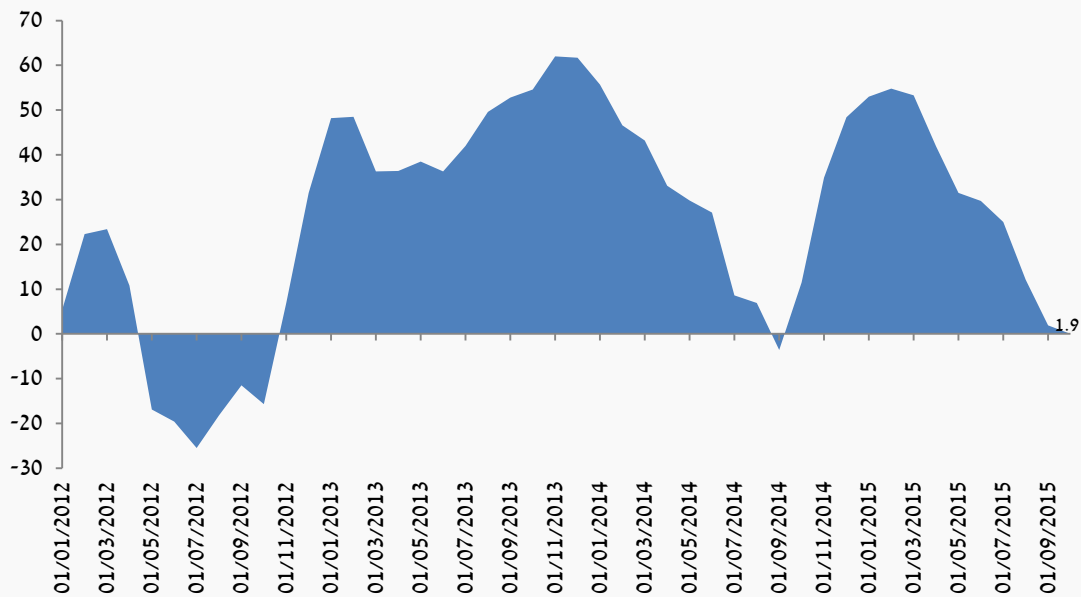
¹⁷ הנתון הינו נתון מקורי, שיעור השינוי החודשיים מבוססים על נתונים מנוכי עונתיות.

בעולם

אירופה

- בגוש האירו נרשמה בחודש ספטמבר האטה נוספת בקצב האינפלציה, ולראשונה מאז הרבעון הראשון של השנה נמדדה בגוש אינפלציה שלילית בספטמבר, בשיעור קל של -0.1 אחוז. מקורה של הירידה החודשית בקצב האינפלציה הינו בעיקר הירידה המתמשכת במחירי הסחורות בכלל, ובפרט הירידה במחירי האנרגיה בעולם.
- מדד אמון הצרכנים של ה-ZEW בגרמניה רשם ירידה חדה נוספת בחודש אוקטובר, המשך למגמת הירידה שהחלה באפריל השנה (ראה תרשים 6). ירידות בחודש זה נרשמו הן במדד הציפיות והן במדד ההערכות למצב הנוכחי. הירידה בחודש אוקטובר מיוחדת, בין היתר, למשבר בחברת פולקסווגן¹⁸ ולצמיחה החלשה בשווקים המתעוררים.

תרשים 6: מדד אמון הצרכנים של ה-ZEW בגרמניה

מקור: Forex Factory

ארה"ב

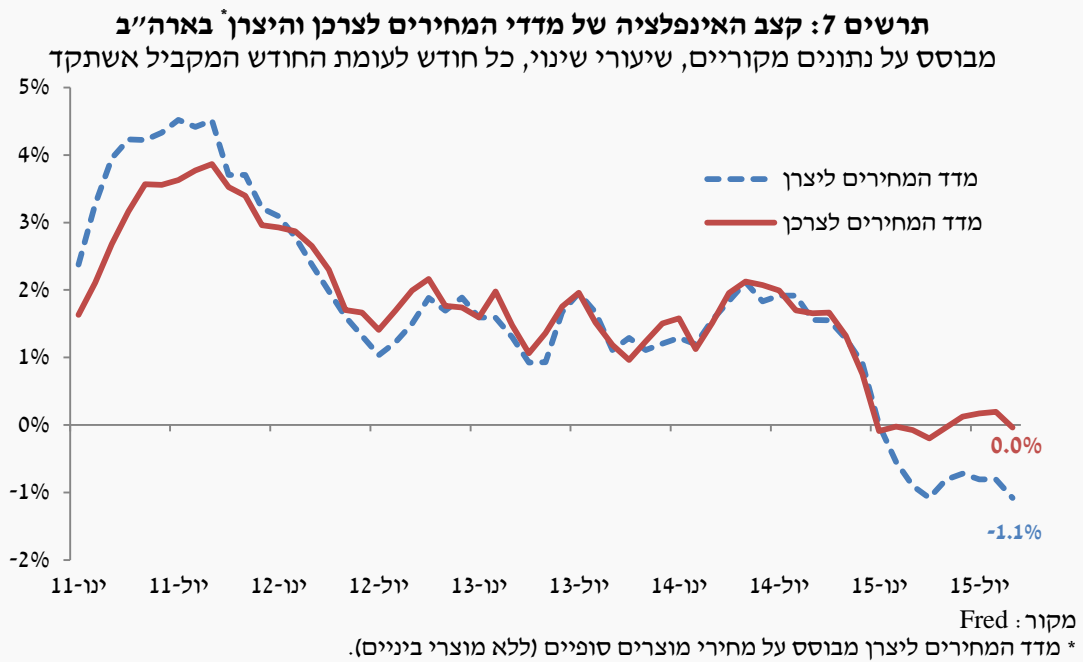
- בארה"ב נרשמה בחודש ספטמבר אינפלציה שלילית במדד המחירים ליצרן בשיעור של -1.1 אחוזים (ראה תרשים 7), נתון מאכזב יחסית לתחזיות (שנעו סביב דיפלציה בשיעור של 0.8 אחוז, בדומה לחודשיים הקודמים). בחודש ספטמבר נרשמה אינפלציה שלילית זה חודש

¹⁸ המשבר בחברת פולקסווגן התחולל על רקע חשיפה כי החברה התקינה ברכביה תוכנה המרמה בבדיקות זיהום האוויר. בעקבות הגילוי, נרשמה ירידה משמעותית בשווי של מניות החברה, וקיימת כעת סכנה להמשך קיומה של החברה. השפעותיו של משבר זה על הכלכלה הגרמנית אינן ברורות עדיין, אולם אותותיו ניתנו כאמור במדד אמון הצרכנים לחודש זה, בין היתר נוכח העובדה שהחברה הינה יצרנית המכוניות הגדולה בגרמניה ואחת המעסיקות הגדולות במדינה.

בעולם

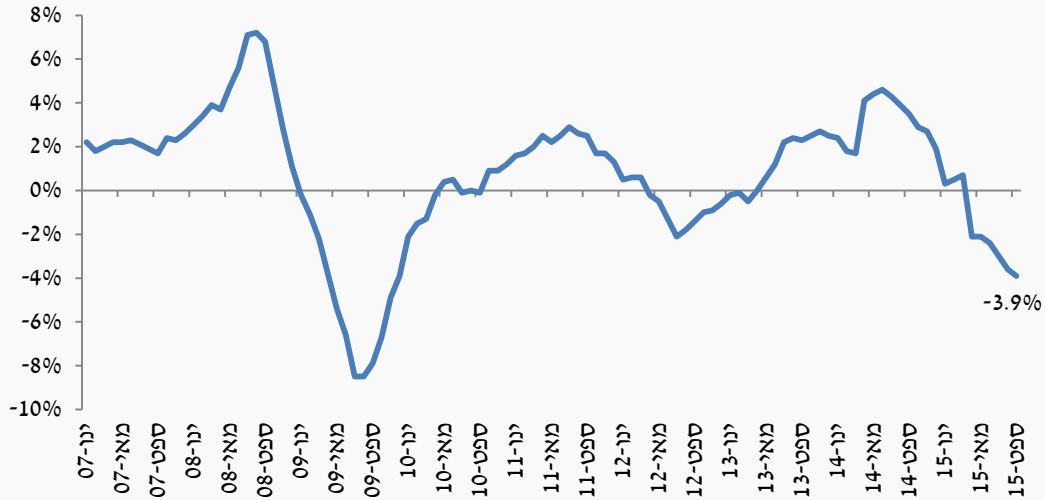
שמיני ברציפות, כאשר הרמה בספטמבר הינה השלילית ביותר שנרשמה מאז חודש אפריל השנה.

- **מדד המחירים לצרכן מוסיף גם הוא לרדת, כאשר קצב האינפלציה האט בחודש ספטמבר והגיע לרמה אפסית.** ההאטה החודשית בקצב האינפלציה במדד המחירים לצרכן נרשמה על רקע המשך הירידות במחירי הסחורות והאנרגיה בעולם, ועל אף עליות שנרשמו בחודש זה במחירי השירותים והמוזון.

בעולם

תרשים 8: קצב האינפלציה של מדד המחירים ליצון ביפן
שיעור שינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד

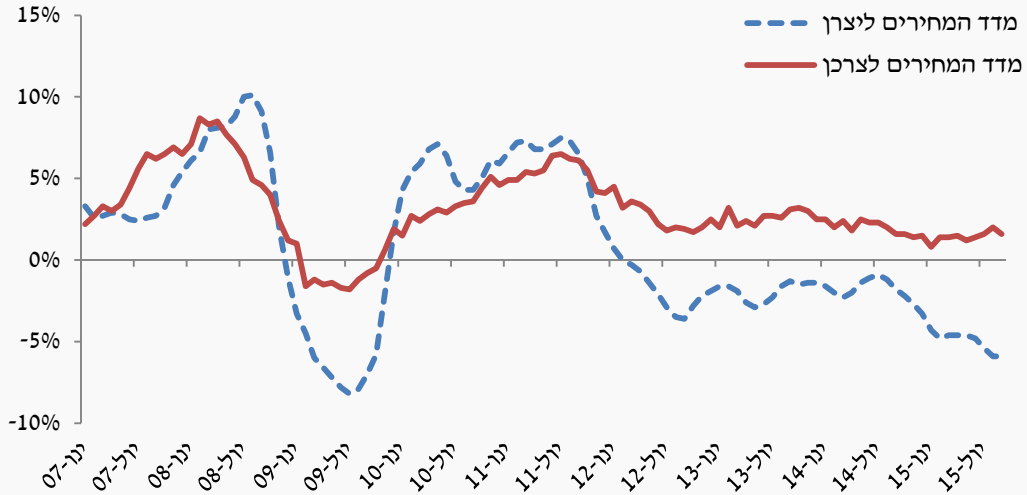

מקור: BoJ, ForexFactory

- הכלכלה הסינית שולחת איתות שלילי נוסף בחודש ספטמבר, כאשר **קצב האינפלציה במדד המחירים ליצון מוסיף להיות שלילי ומשמעותי בגובה של -5.9 אחוזים**. עם זאת, בחודש ספטמבר נרשמה בלימה במגמת הירידה של האינפלציה (שנותרה זהה לזו שנרשמה באוגוסט), אחרי שלושה חודשי האצה בקצב הירידות. הירידה במחירים בחודש זה מיוחסת בעיקר להמשך ההיחלשות בביקושים המקומיים במדינה. נתון שלילי זה מחזק את ההערכות כי הממשל יאלץ לבצע הרחבה מוניטרית נוספת בניסיון לעודד את הביקושים המקומיים.
- **גם במדד המחירים לצרכן נרשם איתות מאכזב כאשר קצב האינפלציה האט בחודש ספטמבר מעבר לציפיות לרמה של 1.6 אחוזים (לעומת קצב של 2.0 אחוזים בחודש אוגוסט), אם כי זה, כאמור, מוסיף להיות חיובי (ראה תרשים 9).**

בעולם

תרשים 9: קצב האינפלציה של מדדי המחירים לצרכן והיצרן בסין
שיעור שינוי, כל חודש לעומת החודש המקביל אשתקד

מקור: CNBS, ForexFactory

- נתוני הצמיחה של סינגפור לרבעון השלישי של השנה מצביעים על קיפאון יחסית לרבעון הקודם (צמיחה בשיעור קל מאד של 0.1 אחוז), וזאת בניגוד להערכות כי צמיחה שלילית תירשם ברבעון זה. כך נמנעה המדינה מכניסה למיתון, אחרי שברבעון הקודם נרשמה צמיחה שלילית בשיעור של 2.5 אחוזים. הקיפאון ברבעון השלישי נרשם על רקע המשך ההתכווצות של המגזר התעשייתי (זה רבעון רביעי ברציפות), שהתרחשה במקביל לצמיחה במגזר השירותים.

נספח התפתחויות בחודשים האחרונים

נתון אחרון	ספטמבר 2015	אוגוסט 2015	יולי 2015	יוני 2015	רבעון שלישי* מול 2015 מול רבעון שני 2015	2014	נתון / תקופה
							פעילות ריאלית
יולי-15			-1.5%	4.6%	1.0%	1.2%	מדד היצור התעשייתי
יולי-15			-0.3%	2.4%	1.0%	1.7%	פדיון ענפי הכלכלה
אוגוסט-15		-8.8%	12.3%	-3.2%	6.0%	1.6%	ייצוא תעשייתי ללא יהלומים
אוגוסט-15		1.3%	1.6%	-0.7%	3.9%	0.5%	יבוא סחורות ללא אניות מטוסים ויהלומים
אוגוסט-15		22.1%	-13.8%	9.0%	8.7%	-41.0%	גירעון מסחרי ללא אניות מטוסים ויהלומים
							התפתחויות בעולם
ספטמבר-15	-3.5%	-2.9%	0.2%	0.9%	-2.0%	23.5%	שינוי במדד הנאסד"ק
ספטמבר-15	6.1%	-15.8%	-14.9%	1.0%	-19.7%	-6.8%	שינוי במחיר חבית נפט
							שער חליפין, מוניטארי ושוק ההון
ספטמבר-15	-5.7%	0.4%	-0.1%	0.4%	-1.2%	13.1%	שינוי במדד ת"א 100
ספטמבר-15	-0.4%	-0.2%	0.2%	0.3%	0.2%	0.5%	אינפלציה
ספטמבר-15	1.8%	1.5%	-0.9%	-1.0%	-0.6%	-0.9%	שינוי בשער דולר מול השקל
ספטמבר-15	2.7%	2.7%	-2.9%	-0.5%	-0.4%	-1.0%	שינוי בשער אירו מול השקל
אוגוסט-15		-0.40%	-0.89%	-0.99%	-0.64%	-0.60%	שער ריבית ריאלית ט"ק בנק ישראל ממוצע
							שכר (מנוכה עונתיות, במחירים קבועים)
יולי-15			1.8%	-0.1%	1.9%	1.5%	סקטור ציבורי
יולי-15			-0.3%	0.5%	0.0%	1.0%	סקטור פרטי
יולי-15			0.4%	-0.3%	0.2%	1.1%	סה"כ
							משרות שכיר (מנוכה עונתיות, באלפים)
יולי-15			0.7%	0.3%	1.0%	2.9%	סקטור ציבורי
יולי-15			0.0%	0.2%	0.2%	3.0%	סקטור פרטי
יולי-15			0.3%	0.3%	0.4%	3.0%	סה"כ
							סקר כוח אדם
אוגוסט-15		64.5%	63.9%	64.2%	64.2%	64.2%	שיעור השתתפות (+15)
אוגוסט-15		5.3%	5.3%	5.3%	5.3%	5.9%	שיעור האבטלה (+15)